

С. А. Глущенко

здобувач
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана
заступник начальника Головного управління
Пенсійного фонду України в місті Києві

НАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ ГРОМАДЯНАМ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК ЧОРНОБИЛЬСЬКОЇ КАТАСТРОФИ, В УМОВАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ

В статті представлено переваги накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яка відрізняється від солідарної, що діє в Україні, тим, що кожен громадянин сплачуватиме пенсійні внески на свій індивідуальний пенсійний рахунок, а не до загального фонду солідарної системи на користь усіх платників внесків. Автор, аналізуючи вітчизняний досвід функціонування першого та третього рівнів пенсійного страхування, акцентує увагу, що грамотне введення накопичувальної пенсійної системи може стати каталізатором позитивних зрушень у сфері фінансової допомоги громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Ключові слова: накопичувальна система, загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, другий рівень пенсійного страхування, індивідуальний пенсійний рахунок, пенсійні внески, громадяни, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Постановка проблеми. На сьогодні існує чимало проблем, пов'язаних із державним регулюванням у сфері пенсійного забезпечення. Насамперед це зумовлене значним динамізмом, що властивий системі пенсійного забезпечення та соціального захисту, особливо – за період незалежності України. Адже система пенсійного забезпечення та соціального захисту постійно перебуває в стані реформування та розвитку. Свідченням тому є розгалужене законодавство України, яке базується на Конституції України, складається з Основ законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування, Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», законів, якими встановлюються умови пенсійного забезпечення, відмінні від загальнообов'язкового державного пенсійного страхування та недержавного пенсійного забезпечення, міжнародних договорів з пенсійного забезпечення, згода на обов'язковість яких надана Верхов-

ною Радою України, а також інших законів та нормативно-правових актів, прийнятих відповідно до законів про пенсійне забезпечення та надання допомоги, що регулюють відносини у сфері пенсійного забезпечення та соціального захисту [1; 2; 3; 4].

Статтею 46 Конституції України передбачено право громадян на соціальний захист, яке гарантується загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням за рахунок страхових внесків громадян, підприємств, установ і організацій, а також бюджетних та інших джерел соціального забезпечення; створенням мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними. Основним законом встановлено, що «Пенсії, інші види соціальних виплат та допомоги, що є основним джерелом існування, мають забезпечувати рівень життя, не нижчий від прожиткового мінімуму, встановленого законом» [5]. Тож, тема статті є актуальною і потребує дослідження, особливо щодо надання фінансової допомоги громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Мета статті – дослідити особливості функціонування загальнообов'язкової накопичувальної системи пенсійного забезпечення в Україні, використовуючи кращий зарубіжний досвід, зокрема таких країн, як Естонія, Латвія, Румунія, Угорщина та Швеція, а також щодо надання фінансової допомоги громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Слід зазначити, що юридичне поняття «соціальний захист» законодавством не визначено. Відповідно, в науковій літературі та на практиці для окреслення змісту цього поняття використовуються інші терміни, а саме: соціальне забезпечення, соціальний захист, пенсійне забезпечення.

Зокрема, І.М. Сирота вважає, що «соціальний захист» є однією із функцій держави, яка піклується про матеріальне забезпечення непрацездатних громадян та за своїм змістом є ширшим за термін «соціальне забезпечення» [6]. Втім, соціальна функція держави в правничій літературі в цьому аспекті розглядається у двох важливих напрямках: перший – соціального забезпечення та страхування; другий – соціальний захист тих, хто потребує державної підтримки – безробітних, інвалідів, літніх людей, багатодітних сімей, сиріт, дітей в неповних сім'ях, пенсіонерів, студентів, біженців та вимушених переселенців [7].

Б.І. Сташків також наголошує на необхідності розрізняти поняття «право на соціальне забезпечення» та «право на соціальний захист», оскільки перше відноситься до матеріального права, а право на соціальний захист – до процесуального та процедурного права [8].

Н.Б. Болотіна поняття «соціальний захист» розглядає в загальному та спеціальному значеннях. У загальному сенсі соціальний захист розуміється як важлива функція соціальної держави, яка полягає у практичній діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, а також недержавних закладів щодо реалізації соціальної політики, спрямованої на забезпечення життєдіяльності громадян і досягнення гідного життєвого рівня. У спеціальному значенні під соціальним

захистом розуміється спеціальна регулятивна система щодо окремих категорій населення, соціальних груп, працівників, окремих об'єктів соціальної сфери, які потребують захисту через певні причини особливого соціального піклування [9].

Дослідження позицій провідних правників-науковців та юристів-практиків свідчить про те, що не існує єдиного підходу до тлумачення таких понять, як соціальний захист та соціальне забезпечення. Малодослідженою залишається тема щодо соціального забезпечення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Виклад основного матеріалу. Основною складовою системи соціального захисту населення є пенсійне забезпечення. Пенсія – гарантована щомісячна грошова виплата для забезпечення громадян у старості на випадок повної або часткової непрацездатності, втрати годувальника, а також у зв'язку з досягненням законодавчо встановленого стажу роботи у сферах трудової діяльності [10].

Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», який набрав чинності з 1 січня 2004 року, визначає три рівні системи пенсійного забезпечення:

- 1) солідарна система загальнообов'язкового пенсійного страхування;
- 2) накопичувальна система загальнообов'язкового страхування;
- 3) система недержавного пенсійного страхування [12].

В Україні функціонують перший та третій рівні пенсійного страхування. Наше дослідження спрямоване на вивчення умов ефективного функціонування другого рівня пенсійного страхування, який передбачає додаткові вимоги до зберігача Накопичувального фонду, компаній із управління активами, радника з інвестиційних питань, членів ради Накопичувального фонду, що сприятиме збереженню коштів учасників другого рівня. При цьому фінансування втраченої частини страхових внесків у солідарній системі у зв'язку із запровадженням другого рівня має забезпечити державний бюджет.

Ця система відрізняється від діючої в Україні солідарної тим, що кожен гро-

мадянин сплачуватиме пенсійні внески на свій індивідуальний пенсійний рахунок, а не до загального фонду солідарної системи на користь усіх платників внесків. Такі кошти будуть власністю учасника другого рівня і користуватимуться для виплати йому пенсій, а в разі його смерті будуть успадковані, а не виплачені іншим учасникам, як у солідарній системі. Адміністрування Накопичувального Пенсійного фонду здійснюватиме Пенсійний фонд України, пенсійні активи інвестуватимуть приватні компанії з управління активами. Через два роки функціонування обов'язкової накопичувальної пенсійної системи учасники отримають право обирати недержавні пенсійні фонди для акумулювання обов'язкових внесків [13].

Необхідно відмітити, що на сьогоднішній день кожна країна має свою схему по збору внесків до накопичувального фонду, яка розробляється з урахуванням специфіки кожної держави та її пенсійної системи. На наш погляд, такий підхід є виправданим, оскільки стан економічного розвитку кожної країни відбувається по-різному, що, в свою чергу, по-різному позначається і на пенсійній системі.

Так, в Естонії, Латвії, Румунії, Узбекистані, Угорщині та Швеції податкові органи займаються збором внесків до обов'язкової накопичувальної пенсійної системи, в Литві, Польщі та Словаччині – це орган соціального страхування, а в Сінгапурі – центральний накопичувальний фонд.

В одних країнах обов'язкові внески акумулюються у приватних пенсійних фондах, в інших – створюється централізований пенсійний фонд, де одночасно накопичуються внески тих осіб, які не визначилися з вибором.

Учасники обирають приватні пенсійні фонди з відповідною інвестиційною політикою в багатьох країнах (Македонії, Румунії, Польщі). В Угорщині, Швеції, Чилі можна, окрім фонду, обирати ще й інвестиційну політику із декількох запропонованих.

Якщо розглядати історичний досвід країн з функціонуванням обов'язкової накопичувальної пенсійної системи, то слід зазначити, що Чилі була однією з перших країн, яка запровадила вищезазначену

систему. За висновками міжнародних економістів протягом 1981-2010 років накопичувальна система показала позитивну реальну дохідність, незважаючи на значні втрати (зниження вартості пенсійних активів) 2008 р.

В цьому ж році було прийнято рішення про відновлення з 2009 року солідарної системи, яка була ліквідована у 1981 році в зв'язку з запровадженням обов'язкової накопичувальної системи.

Як бачимо, накопичувальна система запроваджена як в країнах дальнього зарубіжжя, так і в країнах СНД.

Для успішного запровадження накопичувальної системи в Україні необхідно розробити значну частину нормативно-правової бази, оскільки на сьогоднішній день тільки два закони України регулюють це питання, а саме – «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» та «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійного законодавства». Якщо провести аналіз норм, які регулюють ці питання, то дані норми є загальними, в яких не висвітлені механізми саме функціонування накопичувальної системи. Необхідно розробити підзаконні нормативно-правові акти, які будуть регламентувати проведення експерименту із залученням реальних коштів реального Банку-зберігача, порядок подання банком-зберігачем інформації про рух пенсійних активів, проведення підрахунку чистої вартості пенсійних активів у накопичувальній системі, порядок формування та обчислення інвестиційного доходу Накопичувального фонду, структуру, параметри основних напрямків інвестиційної політики та нормативів інвестування, порядок контролю структури активів на відповідність ним. Прийняття цих нормативно-правових актів необхідно для розроблення автоматизованої системи накопичувального фонду (АСНФ). На сьогоднішній день жодного підзаконного нормативно-правового акту, який би деталізував всі аспекти функціонування накопичувального фонду та функціонування АСНФ, не затверджено та навіть не розроблено.

Грамотне введення накопичувальної пенсійної системи може бути каталізатором позитивних зрушень.

В Концепції Уряду щодо проведення пенсійної реформи в 2010-2017 роках були вказані конкретні ризики при зволіканні із подальшим реформуванням пенсійної системи. Перш за все, це призведе до незабезпечення фінансової стабільності у солідарній системі, що позбавить можливість підвищувати рівень пенсійного забезпечення. А це, в свою чергу, призведе до відстрочення запровадження обов'язкової накопичувальної пенсійної системи та, як наслідок, – до отримання дотаційного бюджету Пенсійного фонду України [14].

В свою чергу, багаторівнева пенсійна система – шлях до поступового збільшення рівня пенсій, а отже, можливість для підвищення добробуту людей та зміцнення потенціалу економічного зростання.

Пенсійна реформа стосується не лише старшого покоління, а також молоді, яка тільки вступає у трудове життя, громадян, котрі незабаром вийдуть на заслужений відпочинок, громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Вона має досягти таких цілей: встановити залежність розміру пенсій від величини заробітку і трудового стажу; підвищити рівень життя пенсіонерів; заохотити громадян до заощадження коштів на старість; створити ефективнішу і дієвішу систему адміністративного управління в пенсійному забезпеченні; забезпечити фінансову стабільність пенсійної системи; забезпечити надійність заощаджень учасників пенсійних програм.

Незважаючи на те, що аварія на Чорнобильській атомній електростанції сталася в 1986 році, перші нормативні акти, спрямовані на врегулювання відповідних питань, були прийняті лише на початку 1991 року. Серед них: Закони України «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28 лютого 1991 р., «Про правовий режим територій» від 27 лютого 1991 р., якими були врегульовані питання радіаційного, медичного та соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. В спадок від соціалістичної системи залишилися постанови Ради Міністрів УРСР, якими і донині регулюються питання оплати праці та пенсійного забезпечення постраждалих

осіб із числа учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС [15; 16; 17].

Сам по собі Закон «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» не вносив зміни до чинної солідарної системи соціального захисту, а тільки її доповнив та окреслив нове коло питань правового регулювання за цим Законом. Під захист були взяті найбільш уразливі верстви населення – інваліди, діти, безпосередні учасники ліквідації аварії, жителі населених пунктів, розташованих на територіях, що зазнали радіоактивного забруднення, евакуйовані та відселені із зазначених територій громадяни. Однак за період дії Закону в зв'язку з трансформаційними процесами, які відбуваються в економіці нашої держави, паралельно відбуваються зміни саме в системі пенсійного забезпечення, які стосуються також всіх категорій постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи.

У працях Ю.М. Салецького та В.Г. Потапенко надана гостра критика рішень колишньої влади щодо своєчасності, об'єктивності та економічної обґрунтованості прийняття Закону України «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи». На думку дослідників, цей Закон мав більше політичне підґрунтя, а не економічне, оскільки реальних коштів в умовах фінансово-економічної та соціальної кризи в державі не було. Закони передбачають значні пільги і переваги (наприклад, скорочення пенсійного віку на 10 років) навіть для тих, хто в перші місяці після аварії був у зоні відчуження всього один день» [18].

О.М. Охотнікова та О.В. Клименко у своїх працях досліджують проблеми державно-правового механізму подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, охоплюючи в цілому майже всі напрямки [19].

Однак поза увагою зазначених авторів залишилися такі важливі питання, як реалізація права на соціальний захист та надання фінансової допомоги громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

В.Ф. Опришко, досліджуючи питання змісту системи законодавства з проблем

подолання наслідків Чорнобильської катастрофи, його особливості, звертає увагу на забезпечення виконання цього законодавства, а також надає висновки та пропозиції щодо його вдосконалення та систематизації [20].

Динаміка сучасного стану здоров'я постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи надає відповіді на питання щодо ефективності проведених та втілених в життя заходів, спрямованих на медичний напрямок, передбачених Програмою з подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 1996-2005 рік, оскільки тісно пов'язана та є невід'ємною складовою саме соціального захисту. Зокрема, збільшується поширеність захворювань серед дорослих і підлітків, яка зросла на 69,8% (з 12 354,3 у 1993 році до 20 978,4 у 2004 році на 10 тисяч постраждалих), а захворюваність – на 7,9% (з 5308 до 5731,6 на 10 тисяч постраждалих). За даними Центру медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України під час медичного обстеження осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, виявлено 83% хворих. Найбільша кількість хворих серед учасників ліквідації аварії – 91,5%, евакуйованих із зони відчуження – 87,7% осіб, які постійно проживають на територіях, що зазнали радіоактивного забруднення, – 83,7%. Серед дітей, потерпілих внаслідок Чорнобильської катастрофи, віком до 14 років хворих – 76,1%. Серед дітей, евакуйованих із зони відчуження, хворих – 83,7%, серед дітей, які проживають на територіях, що зазнали радіоактивного забруднення, – 76,6%. Зазначені цифри свідчать про стрімке зростання чисельності інвалідів серед постраждалого населення. Така тенденція захворюваності веде до перерозподілу постраждалих за категоріями осіб, а як наслідок – до збільшення витрат, спрямованих на соціальний напрямок.

Якщо в 1991 році осіб, визнаних інвалідами, налічувалося близько 2 тисяч, то в 2011 році вже майже 113 тисяч, включаючи близько 3-х тисяч дітей. Сьогодні статус постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи в нашій державі мають понад 2,1 млн осіб. На обліку в органах Пенсійного фонду України перебувають

855 293 особи з числа постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи, з них до I категорії віднесено 113 677 осіб, до II категорії – 126 232 особи, III категорії – 199 056 осіб, IV категорії – 416 328 осіб. Відповідно до Закону «Про Державний бюджет на 2011 рік», видатки на соціальний захист та соціальне забезпечення «чорнобильців» передбачено в загальному обсязі 7 млрд 777 млн грн., що майже на 332 млн грн. більше ніж у бюджеті 2010 року. Для забезпечення повного обсягу витрат за всіма програмами соціального захисту даного Закону необхідно 74 млрд грн., що вдесятеро більше від запланованих. Давно вже відомий факт, що у повному обсязі даний Закон виконувався лише перші два роки з часу його прийняття у 1991 році [21, 22].

Основні причини підвищення рівня захворюваності серед населення, насамперед, пов'язані із станом економіки, наявністю робочих місць, ліквідацією заборгованості з виплати заробітної плати та її легалізацією, зі змінами в демографічній ситуації та соціально-психологічним стані, неефективністю заходів з подолання ранніх та віддалених ефектів дії негативних чинників Чорнобильської катастрофи, низьким рівнем забезпечення висококваліфікованими кадрами регіональних медичних закладів та оснащення цих закладів лабораторно-діагностичним обладнанням, недостатньою обізнаністю в галузі радіобіології та радіаційної медицини органів місцевого самоврядування, медичних та педагогічних працівників, які працюють на радіоактивно забруднених територіях. Як бачимо, за своїм змістом причини рівня захворюваності мають комплексний характер та потребують всебічної уваги з боку держави на їх розв'язання та виконання [23].

Характерною особливістю Закону України «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» є те, що державні пенсії за цим Законом призначаються тільки особам, віднесеним до I категорії, а це – інваліди I, II та III групи, причинний зв'язок хвороб, інвалідності і смерті яких пов'язаний з дією іонізуючого випромінювання та інших шкідливих чинників внаслі-

док аварії на Чорнобильській АЕС, та члени сімей померлих. Що ж до осіб, які віднесені до 2, 3 та 4 категорії, то державна пенсія призначається їм за іншими законами, які регулюють питання пенсійного забезпечення, з урахуванням пільг із зниженням пенсійного віку, встановленого для одержання державних пенсій та пільгового порядку обчислення стажу роботи (державної служби) з ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС у зоні відчуження.

Пенсійне забезпечення постраждалих 2, 3 та 4 категорії, які мали право на одержання державної пенсії на час прийняття Закону «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи», визначалося тільки двома законами, а саме – «Про пенсійне забезпечення» та «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ» [24; 25].

З прийняттям Закону України «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» дещо розширилася структура органів державного управління та, відповідно, розширилися повноваження вже існуючих державних органів, удосконалювалися методи державного управління.

Сукупність цих нормативно-правових актів складають відповідну нормативно-правову базу, через яку здійснюється правова регламентація державного регулювання в сфері соціального забезпечення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, визначаються їхні права, обов'язки, межі та порядок здійснення, а також відповідальність усіх учасників правовідносин.

Висновки і пропозиції. Отже, необхідною умовою пенсійного реформування є підготовка суспільства, його свідомості до сприйняття нової пенсійної системи. Реформа може бути успішною лише за умови усвідомлення всіма верствами населення її необхідності і необоротності, а головне – позитивного впливу на умови життя і добробуту людей.

З огляду на проблеми, що існують у розглядуваній сфері, пропонується вдосконалити систему та правовий статус органів державного управління, до ком-

петенції яких відносяться питання, пов'язані з ліквідацією наслідків аварії на Чорнобильській атомній електростанції. Адже удосконалення пенсійного законодавства як для цієї категорії постраждалих, так і для інших залишаються із року в рік невирішеними. Пенсійна реформа для цих категорій громадян має здійснюватися на системних засадах, перевірених досвідом інших країн та адаптованих до українських умов, а саме: соціальної справедливості, прийнятності, розуміння та підтримки реформи широкими верствами населення; свободи вибору, підвищення зацікавленості і відповідальності громадян за свій добробут у старості; економічної обґрунтованості та фінансової спроможності стійкості пенсійної системи; сприяння зростанню національних заощаджень та економічному розвитку країни; захищеності від політичних ризиків.

Список використаної літератури:

1. Конституція України – Закон України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14 січня 1998 року № 16/98 –ВР // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1998. – № 23. – Ст. 121.
3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р. № 1058-IV (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 9 липня 2003 року № 1057-IV// Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 47-48. – Ст. 372.
5. Роз'яснення Міністерства юстиції України «До питання про виплату заробітної плати та соціальних виплат через платіжні картки» від 17.05.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/n0017323-12>.
6. Сирота І.М. Право пенсійного забезпечення в Україні: курс лекцій: Юрінком Інтер. – Київ. – 1998. – С. 4.
7. Загальна теорія держави і права // за редакцією проф. М.В. Цвіка, доц. В.Д. Ткаченка, проф. Петришина. – Харків : Право, 2002. – С. 76.
8. Захист соціальних прав людини і громадянина в Україні. Проблеми юридичного забезпечення // Матеріали науково-

- практичної конференції 30.01.2003 р. / За редакцією кандидата юридичних наук Болотіної Н.Б. – Київ : «МП Леся», 2003. – С. 40–41.
9. Захист соціальних прав людини і громадянина в Україні: проблеми юридичного забезпечення // Матеріали науково-практичної конференції 30.01.2003 р. / За редакцією кандидата юридичних наук Болотіної Н.Б. – Київ : «МП Леся», 2003. – С. 15,16.
10. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон від 09.07.2003 р. – № 1058-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 49 – 51. – С. 376.
11. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон від 09.07.2003 р. – № 51-53 // Відомості Верховної Ради. – 2003, № 37. – С. 237.
12. Вісник Пенсійного фонду України // № 8(110) 2011 // Ст. 10-12.
13. Вісник Пенсійного фонду України // № 10(88) 2009 // Ст. 20-23.
14. Воронюк В.М. Проблема забезпечення фінансової стабільності пенсійної системи України / наук. керівник Сокровольська Н.Я. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/6_PNI_2012/Economics/3_101856.doc.htm.
15. Закон України «Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи» від 28 лютого 1991 року за № 796-XII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1991. – № 16. – Ст. 200.
16. Закон України «Про правовий режим територій» від 27.02.1991 р. № 791а-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/791%D0%B0-12>.
17. Зайчук Б.О. Особливості оплати праці та пенсійного забезпечення осіб, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС / Зайчук Б.О. Никитенко В.С. – Київ : Формат. – 2006. – С. 524.
18. Політичні аспекти проблем відродження та соціально-економічного розвитку громад і територій, що постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/536/>.
19. Правові проблеми подолання наслідків Чорнобильської катастрофи // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-м роковинам Чорнобильської катастрофи. – К.: КНЕУ, 2011. – С. 311-327.
20. Опришко В.Ф. Система законодавства з питань подолання наслідків Чорнобильської катастрофи // Правове регулювання економіки: Збірник наукових праць. – Випуск 10. – К.: КНЕУ. – 2010. – С. 1-17.
21. Закон України «Про загальнодержавну програму подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2006-2010 роки» від 14 березня 2006 р. № 3522-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 34. – Ст. 290.
22. Виступ заступника Міністра праці та соціальної політики України Костянтина Ващенка на парламентських слуханнях 16 березня 2011 року на тему: «Сучасний стан та актуальні завдання подолання наслідків Чорнобильської катастрофи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrsocium.com/novini/vlada/3538-16--2011>.
23. Пенсійне забезпечення чорнобильців в 2013 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pfu.gov.ua/pfu/control/uk/index>.
24. Закон України «Про загальнодержавну програму з подолання наслідків Чорнобильської катастрофи на 2006-2010 роки» від 14 березня 2006 року № 3522-IV (Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2006 – № 34. – Ст. 290.
25. Скалецький Ю.М. Політичні аспекти проблем відродження та соціально-економічного розвитку громад і територій, що постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. Аналітична записка / Скалецький Ю.М., Потапенко В.Г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/536/>.
26. Закон України «Про пенсійне забезпечення» від 5 листопада 1990 року № 1877-XI // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1992. – № 3. – Ст. 10.
27. Закон України «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ» від 20 грудня 1990 року №1774-XII // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1992 – № 1. – Ст. 1.
28. Положення про Міністерство соціальної політики, затверджене Указом Президента України від 6 квітня 2011 року № 389/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : // zakon2.rada.gov.ua/laws/show/389/2011.
29. Положення про Міністерство надзвичайних ситуацій, затверджене Указом Президента України від 6 квітня 2011 року № 402/2011 [Електронний ресурс]. – Ре-

жим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/402/2011>

30. Положення про Пенсійний фонд України, затверджене Указом Президен-

та України від 6 квітня 2011 року № 384/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon2.rada.gov.ua/laws/show/384/2011.

Глуценко С. А. Предоставление финансовой помощи гражданам, пострадавшим вследствие Чернобыльской катастрофы, в условиях функционирования накопительной системы пенсионного обеспечения в Украине

В статье представлены преимущества накопительной системы общеобязательного государственного пенсионного страхования, которая отличается от солидарной, действующей в Украине, тем, что каждый гражданин будет платить пенсионные взносы на свой индивидуальный пенсионный счет, а не в общий фонд солидарной системы в пользу всех плательщиков взносов.

Автор, анализируя отечественный опыт функционирования первого и третьего уровней пенсионного страхования, акцентирует внимание на том, что грамотное введение накопительной пенсионной системы может стать катализатором положительных изменений в сфере финансовой помощи гражданам, пострадавшим вследствие Чернобыльской катастрофы.

Ключевые слова: *накопительная система, общеобязательное государственное пенсионное страхование, второй уровень пенсионного страхования, индивидуальный пенсионный счет, пенсионные взносы, граждане, пострадавшие вследствие Чернобыльской катастрофы.*

Hlushchenko S. Granting financial assistance to citizens affected by the Chernobyl disaster in the conditions of functioning of the accumulation system of pensions in Ukraine

The article presents the benefits of the accrual system of compulsory state pension insurance, which differs from the current solidarity in Ukraine by the fact that every citizen will pay pension contributions. To your individual retirement account, and not to the general fund of the joint-stock system in favor of all payers. Skive. The author emphasizes that competent introduction of the accumulation pension system can be a catalyst for such positive changes and provision of financial assistance to citizens who suffered as a result of the Chernobyl disaster, analyzing domestic experience of the functioning of the first and third level of pension insurance.

Key words: *accumulative system, compulsory state pension insurance, second level of pension insurance, individual pension account, pension contributions, citizens who suffered as a result of the Chernobyl disaster.*